

21 Μαΐου 1985

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

κ. ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΣΤΟ ΖΑΠΗΕΙΟ (21 Μαΐου 1985)

Ο Πρωθυπουργός στην εισαγωγική του ομιλία είπε τα εξής:

" Καλησπέρα σας. Χαίρω γι' αυτή την ευκαιρία να έχω μια άμεση επαφή αυτήν την προεκλογική περίοδο με την τέταρτη εξουσία. Είναι κάτι που έλειψε νομίζω, απο τις προηγούμενες εκλογές και πιστεύω είναι μία συμβολή ουσιαστική, στον πολιτικό αγώνα αυτή την ώρα, για την πληροφόρηση, την πιο πλήρη του λαού μέσα απο τους έγκυρους εκφραστές της τέταρτης εξουσίας.

Θα ήθελα να κάνω μόνο ένα εισαγωγικό σημείωμα, ας το ονομάσουμε. έτσι. Αφορά την πρόσφατη, θα έλεγα μάλιστα την σημερινή εξέλιξη με το γνωστό θέμα που έχει θέσει ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, για την Προεδρία της Δημοκρατίας.

Όπως γνωρίζετε, είχε προβεί και έχει επαναλάβει και πρόσφατα στην Μακεδονία- Θράκη, ότι η επόμενη Βουλή, πρέπει να εκλέξει Πρόεδρο. Τόνισα απο την αρχή ότι η επόμενη Βουλή, δεν εκλέγει Πρόεδρο. Όχι με την έννοια που αποδόθηκε σ' αυτό, ότι δηλαδή κανένα κόμμα δεν θα έχει 180 βουλευτές για να κατορθώσει να εκλέξει Πρόεδρο. Αλλά, γιατί απλούστατα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξελέγη απο την τελευταία Βουλή και ούτε η επόμενη Βουλή ούτε η μεθεπόμενη Βουλή, ναι, αλλά όχι αμέσως φυσικά, όχι αμέσως μετα' τις εκλογές, εκείνη θα εκλέξει Πρόεδρο, αφού εξαντληθεί η πενταετία, την οποία ορίζει το Σύνταγμα.

Μου έκανε πράγματι, μεγάλη εντύπωση, ότι το επαναλάβανε αυτό ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης και διερωτόμουν τι είχε υπόψη του. Διότι δεν υπάρχει Συνταγματική διαδικασία οιασδήποτε μορφής, τηρουμένου του Συντάγματος, δηλαδή, εκτός αν μιλάμε για παραβίαση πλέον συντακτικού τύπου. Αν δεν μιλάμε γι' αυτό, δεν

υπάρχει καμμία διαδικασία, που να προβλέπεται απο το Σύνταγμα, βάσει της οποίας μπορεί να απομακρυνθεί ο κ. Χρήστος Σαρτζετάκης απο το Προεδρικό αξίωμα.

Παρέσχε πολύ πρόσφατα και μία ερμηνεία ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης του τι εννοεί. Και αυτή η ερμηνεία είναι ότι θα παραιτηθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εάν κερδίσει τις εκλογές η Νέα Δημοκρατία. Αυτό κάνει εντύπωση, διότι δεν είναι βέβαια, υπόψη του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης να προσδιορίσει, εάν θα παραιτηθεί ή όχι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Δεν είχε καμμία εξουσιοδότηση, ούτε καμμία πληροφορία και ήταν πράγματι μία απο αυτές τις πράξεις που διαμορφώνουν σχεδον άμεσα κλίμα ανωμαλίας στην κατά τ'άλλα πολύ-νομιζω-σωστή εκλογική διαδικασία, η οποία τώρα είναι υπ'ατμόν.

Σήμερα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η Προεδρία της Δημοκρατίας για την ακρίβεια, προέβη σε μια δήλωση την οποία γνωρίζετε, και στην οποία διευκρινίζει ότι κανείς δεν εκφράζει τις σκέψεις ή τις αποφάσεις της Προεδρίας, ότι δεν έχει καμμία πρόθεση να αποχωρήσει απο το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, πριν τελειώσει την θητεία του, κατά τη διάρκεια της οποίας - πενταετή θητεία - θα διαφυλάττει πιστά το Σύνταγμα.

Τώρα μπαίνει ένα μεγάλο δίλημμα πάρα πολύ σημαντικό για τον τόπο. Όχι μόνο για τη Νέα Δημοκρατία. Στον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Έχει δηλωθεί απο την Προεδρία της Δημοκρατίας, ότι για την επόμενη πενταετία, σύμφωνα με τον τύπο και την ουσία του Συντάγματος, Πρόεδρος θα είναι ο κ. Χρήστος Σαρτζετάκης. Δεν θα υπάρξει παραίτηση.

Ο κ. Μητσοτάκης, έχει τώρα δύο διαζευκτικές δυνατότητες. Ή αναγνωρίζοντας, ότι το θέμα της παραίτησης είναι ανύπαρκτο, να συνταχθεί με το Σύνταγμα, όπως κάθε πολιτική, νόμιμη πολιτική οργάνωση, δύναμη σ'αυτή τη χώρα το κάνει, με καμμία εξαίρεση απο τα κόμματα τα οποία συμμετέχουν στην εκλογική διαδικασία, οπότε το θέμα τερματίζεται αίσια. για τον τόπο, είτε θα επιμείνει θέτοντας πλέον πολιτειακό θέμα στο επίπεδο το Συντακτικό και ανοίγοντας την πόρτα

σε τεράστιους πλέον κινδύνους σ' αυτή τη χώρα.

Έχουμε ταλαιπωρηθεί δεκαετίες με παραβιάσεις του Συντάγματος, με ανωμαλία, δεν είναι τόσο μακριά η 7χρονη δικτατορία, για να την ξεχάσουμε. Πράγματι, τα χρόνια της μεταπολίτευσης ήταν από την πλευρά αυτή πάρα πολύ θετικά χρόνια και μπορούσα να τονίσω, ίσως, ότι, σπάνια ήταν τόσο θετικά — εκτός αν πάμε στην δεκαετία του '20, προς το τέλος του '20 και τις αρχές του '30 — είχαμε τέτοιο δημοκρατικό και ήπιο πραγματικά κλίμα, σ' αυτό τον τόπο.

Αυτή την παράδοση, εμείς την συνεχίσαμε στην σχεδόν τετραετία της διακυβέρνησης της χώρας, το ήπιο κλίμα, την ομαλή πορεία του τόπου προς το μέλλον. Νομίζω, ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να δώσει άμεση απάντηση ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης και το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, εάν προχωρεί αποδεχόμενος και αποδεχόμενα η Νέα Δημοκρατία, το Σύνταγμα της χώρας, ή όχι;

Είναι οι εκλογές στην περίπτωση αυτή. Θα πάρουν τελείως άλλον χαρακτήρα. Και χαρακτήρα, ο οποίος τις υπονομεύει εκ βάθρων, διότι ναι μέν το κλίμα μπορεί να είναι ήπιο και εγώ θα κάνω κάθε τι το δυνατόν σαν κυβέρνηση να το εξασφαλίσω αυτό, αλλά δεν μπορούμε να αποφύγουμε να δούμε την ουσία του θέματος.

Θα ήθελα, να κάνω δύο μικρές πρόσθετες παρατηρήσεις. Δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία, ότι τηρήθηκε και ο τύπος και το πνεύμα του Συντάγματος στην διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αλλά, μόνος κριτής του θέματος, είναι το ίδιο το Κοινοβούλιο, το οποίο ψήφισε και επικύρωσε. Δεν υπάρχει καμμία διαδικασία για να τεθεί ξανά το θέμα αυτό.

Το δεύτερο είναι, ότι στην περίπτωση του κ. Σαρτζετάκη, οι πολιτικές δυνάμεις, οι οποίες στήριξαν την εκλογή του, σαφώς εκπροσωπούν περισσότερο από το 60% του λαού μας. Και θα ήθελα να το αντιπαραθέσω αυτό με την πρόσφατη εκλογή, την προηγούμενη εκλογή, όχι την πρόσφατη, όπου μπορεί να πεί κανείς ότι ένα 42% του λαού εκπροσωπήθηκε στην επιλογή, η οποία τότε έγινε. Υπάρχει, επομένως εδώ,

πέραν και απο τον τύπο του Συντάγματος , ο οποίος τηρήθηκε , υπάρχει και η ουσία , ότι πράγματι, ο Πρόεδρος αυτός ο κ. Χρήστος Σαρτζετάκης , είναι λαοпрόβλητος και με την ουσιαστική έννοια του όρου.

Αυτήν την εισαγωγή ήθελα να κάνω , τονίζοντας ότι είναι ίσως το πιο σημαντικό γεγονός και το πιο σημαντικό θέμα σ' αυτή την εκλογική αναμέτρηση και αναμένουμε , ο ελληνικός λαός αναμένει, τη στάση της Νέας Δημοκρατίας και του προαρινού, όπως τονίζω, αρχηγού της . Τουλάχιστον θα πρέπει να ξέρει ο λαός μας , ποιός υποκινεί την ανωμαλία και ποιός προστατεύει την ομαλότητα . Τουλάχιστον αυτό θα πρέπει να είναι σαφές.

(ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ) : " Πράγματι, κύριε Πρόεδρε, η δήλωση του κ. Μητσοτάκη , χτές, έχει ένα εκρηκτικό περιεχόμενο. Απο την τοποθέτησή σας όμως διαβλέπω , ότι διατηρείτε κάποιες ελπίδες μήπως επαναποδοθετεί επι του θέματος. Ήταν όμως σαφής και κατηγορηματικός μπορώ να πώ. Μίλησε για το πολιτικό κλίμα που θα διαμορφωθεί μετά τις εκλογές, σε περίπτωση που νικήσει βέβαια η Νέα Δημοκρατία. Και επ' αυτού στήριξε την θέση του για την απομάκρυνση του κ. Σαρτζετάκη. Κατάλαβα καλά, ότι διατηρείτε κάποιες ελπίδες; " .

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Κοιτάξτε. Δεν είναι θέμα ελπίδων. Κύριε Μανωλάκο, έχετε δίκαιο . Είναι πραγματικά απο τις πιο περίεργες πολιτικές τοποθετήσεις που έχω ποτέ ακούσει, που σε απλά λόγια λέει το εξής: " Εάν μεν χάσω τις εκλογές, όλα έχουν καλώς ως έχουν. Εάν κερδίσω τις εκλογές , τότε πρέπει να προχωρήσουμε σε ανατροπή του Προέδρου της Δημοκρατίας , που μπορεί να γίνει μονάχα με παραβίαση Συντακτικού επιπέδου, το οποίο γνωρίζετε τι σημαίνει φυσικά. Σημαίνει επανάσταση, ή παραβίαση, ή Συντακτικού επιπέδου παραβίαση του Συντάγματος σημαίνει επανάσταση. Και του δίνει κανείς τουλάχιστον, επειδή υποτίθεται ότι είναι άνθρωπος αρκετά έξυπνος, του δίνει κανείς την ευκαιρία να απαντήσει στο εξής: Εάν στήριζε τη βεβαιότητά του αυτή στην παραίτηση την οποία θα προσπαθούσε να επιβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κοιτάξτε , είναι φρούδα η ελπίδα, αλλά επιτέλους το πάει εκεί. Εάν όμως , μετά την δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας θέσει το θέμα, τότε πραγματικά θέτει εαυτόν η Νέα Δημοκρατία εκτός Συνταγματικής τάξης.

Είναι ανήκουστο να προχωρούμε σε εκλογές και ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης να λέει στο λαό, εάν νικήσω, θα φέρω ανωμαλία. Εάν νικήσω, θα δυναμιτίζω το Σύνταγμα. Μόνον εάν χάσω, θα παραμείνουν τα πράγματα ως έχουν. Μου κάνει εντύπωση, όχι μόνο γιατί είναι επικίνδυνο για τον τόπο, άκρως επικίνδυνο, αλλά είναι επικίνδυνο και για τη Νέα Δημοκρατία και για τον ίδιο. Πιστεύει άραγε ότι αυτός ο λαός με τις τόσες δοκιμασίες που έχει περάσει - εμείς ξέρουμε πραγματικά όλα στο πετσί μας τι θα πεί ανωμαλία σ' αυτόν τον τόπο - το προσφέρει αυτό σαν δώρο σε περίπτωση που εκλεγεί; Είναι κάτι το πρωτόκουστο και βεβαίως δε θάθελα να πω, πως ελπίδα, ορθά μου το θέτεπε, φαντάζομαι ότι έχει ακόμα την ευκαρπία μέχρι την στιγμή που θα κάνει δηλώσεις, να διορθώσει ένα σφάλμα εθνικών διαστάσεων, εθνικόν κυριολεκτικὰ διαστάσεων".

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Κύριε Πρόεδρε, η εκλογή του κ. Σαρτζετάκη, στηρίχτηκε στην ψήφο Αλευρά, με συνέπεια η απόφαση της Βουλής να είναι με 180 ψήφους. Τόσον η ψήφος Αλευρά, όσο και το δικαίωμα του ίδιου να ψηφίσει, αμφισβητήθηκαν από την αξιωματική αντιπολίτευση. Είπατε, λοιπόν, προηγουμένως, ότι, σημείωσα τους λόγους σας, μόνος κριτής είναι το ίδιο το Κοινοβούλιο. Αν συνεπώς, σε περίπτωση εκλογικής νίκης της Νέας Δημοκρατίας, η Ν.Δ. αποτανθεί στο Κοινοβούλιο και ζητήσει τι, την ακύρωση της ψήφου Αλευρά, δεδομένου ότι έχει πεί ότι εμείς την ψήφο Αλευρά την θεωρούμε παράνομη, αντισυνταγματική και συνεπώς άκυρη, εάν αυτομάτως το Κοινοβούλιο ακυρώσει την ψήφο Αλευρά, ακυρώνεται αυτομάτως και η εκλογή του κ. Σαρτζετάκη. Αυτό είναι το ένα σκέλος.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Σε ό,τι αφορά το πρώτο σκέλος θα πρέπει να αποσαφηνισθεί ότι η Βουλή των Ελλήνων δεν είναι συντακτική Βουλή. Η επόμενη Βουλή θα είναι αναθεωρητική και αυτό αφορά τις διατάξεις των υπερεξουσιών του Προέδρου. Μ'αυτή την έννοια, επειδή πέρασαν με 180 ψήφους σε δύο ψηφοφορίες, στην επόμενη Βουλή αρκούν 151 ψήφοι για να αλλάξουν όλες οι διατάξεις που αφορούν τις εξουσίες του Προέδρου. Αλλά η Βουλή δεν είναι συντακτικό σώμα. Είναι συντεταγμένο σώμα. Και όταν εγώ είπα ότι η Βουλή το καθόρισε, ασφαλώς δεν μπορούσα να εννοήσω ότι κάθε Βουλή θα είναι σε θέση να αλλάζει το Σύνταγμα ή να θέτει υπό αμφισβήτηση αυτές τις διαδικασίες. Αυτό εννοούσα, διότι όταν κάθε Βουλή είναι συντακτική, τότε δεν υπάρχει Σύνταγμα. Μόνο η πλειοψηφία πλέον μπορεί. Δεν υπάρχει ούτε αντιπολίτευση.

Εκείνο το οποίο εννοούσα είναι ότι η Βουλή η ίδια απεδέχθη και ερμήνευσε το Σύνταγμα έτσι. Τη δικιά μου θέση την έχω πει πολλές φορές, δεν νομίζω ότι είναι απαραίτητο να την τονίσω ότι το βουλευτικό αξίωμα του κ.Αλευρά ουδέποτε χάθηκε ή οποιοδήποτε από τα προνόμιά του, διότι ουδέποτε πήρε όρκο Προέδρου Δημοκρατίας. Είναι καθαρά αναπληρωματικός και τυπικός ο ρόλος του. Ούτε τις/εξουσίες του Προέδρου της Δημοκρατίας μπορούσε να χρησιμοποιήσει. Ήταν καθαρά μία προσωρινή διαδικαστική προεδρία για να οδηγηθούμε στις εκλογές. Επομένως, τονίζω και πάλι ότι με κανέναν τρόπο κ.Αθανασιάδης, με κανέναν τρόπο δεν μπορεί να ανατραπεί το αποτέλεσμα παρά μόνο με την παραβίαση σε συντακτικό επίπεδο του Συντάγματος. Εάν αυτό διακηρύσσει ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, είναι πλέον κήρυκας και ηγέτης της ανωμαλίας σ'αυτό τον τόπο. Και έτσι θα αντιμετωπισθεί από το λαό.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το δεύτερο σκέλος. Είπατε ότι η παραβίαση του Συντάγματος σημαίνει επανάσταση. Μα και η αξιωματική αντιπολίτευση, την ψήφο Αλευρά - όταν εκλήθη η Βουλή να αποφασίσει - την εθεώρησε ως παραβίαση του Συντάγματος. Διότι η Βουλή έκρινε ως δικαστήριο. Ενώ δεν έχει τέτοιο δικαίωμα η Βουλή να κρίνει.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ποιός το έχει;

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δεν το έχει η Βουλή.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Με συγχωρείτε ποιός το έχει; Ο Άρειος Πάγος;

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Το συμπέρασμα είναι ποιά; 'Ότι η Βουλή [§]εξέλεξε Πρόεδρο ο οποίος νόμιμα πήρε τον όρκο του Προέδρου και ασκεί τα καθήκοντά του. Και θα τα ασκεί επί πέντε έτη κ.Αθανασιάδη, είτε το θέλετε είτε όχι.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Το θέμα για την "επανάσταση" είναι το εξής: 'Ότι και η αξιωματική αντιπολίτευση θεωρεί ότι και εσείς ως Κυβέρνηση κάνατε ένα είδος επαναστάσεως.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν το άκουσα αυτό. Θα ήταν ενδιαφέρον αν το διατύπωνε.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: 'Υστερα, το τελευταίο σας σημείο, αυτό που είπατε ότι δεν μπορεί κάθε Βουλή να αλλάζει το Σύνταγμα... η πρόθεσή σας όμως...

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Μα δεν υπάρχει επίσης ξέρετε διαδικασία, με συγχωρείτε δεν υπάρχει μέσα σε κανένα Σύνταγμα, ούτε στο δικό μας η δυνατότητα ανατροπής των διατάξεων, των βασικών διατάξεων του Συντάγματος. Αυτών που προσδιορίζουν το πολίτευμα και τις διαδικασίες τις βασικές, εκλογής Προέδρου κλπ. Δεν υπάρχει καμία δυνατότητα ούτε μέσα από το Σύνταγμα του '75 να προχωρήσουμε σε τέτοιες αλλαγές μόνο με επανάσταση. Μόνο με παραβίαση του Συντάγματος. Και αυτό είναι το κήρυγμα και πρέπει να το κατσλάβει κάθε Έλληνας και Ελληνίδα, είναι το κήρυγμα της Νέας Δημοκρατίας και του αρχηγού της.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Σας υπενθυμίζω το εξής: 'Ότι η τροπολογία που καταθέσατε για το άρθρο 110 την οποία αποσύρατε κατόπιν ως Κυβέρνηση, είχε ως σκοπόν αυτό. Να προβαίνει δηλαδή σε συνεχείς αναθεωρήσεις.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: 'Όχι, όχι. Με ευχαρίστηση σου λέω το εξής: Υπάρχει μεγάλη διαφορά στις πρακτικές των Συνταγμάτων και των Βουλών στην Ευρώπη. Εμείς απαιτούμε δύο Βουλές. Μπορούσε κανείς να το περιορίσει σε μία. Αλλά τότε και αυτή ήταν η σκέψη η βασική, έπρεπε να είναι πολύ ενισχυμένη η ψήφος. 'Όχι μια απλή πλειοψηφία αλλά μια πολύ σημαντικά αυξημένη πλειοψηφία για αλλαγή. 'Όχι, σε μας το θέμα ήταν η διαδικασία αναθεώρησης των μόνιμων διατάξεων του Συντάγματος. Εδώ μιλάμε για δυναμίτη στα θεμέλια του Συντάγματος. Πιστεύετε ότι η Προεδρία θα έβγαине με τέτοια ανα-

κοίνωση, εάν πράγματι δεν ετίθετο ένα πρώτο και μέγα θέμα μπροστά στον ελληνικό λαό και στη χώρα αυτή την ώρα;

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Κε Πρόεδρε, στις διακηρύξεις σας καλείτε τον ελληνικό λαό να επιλέξει μεταξύ του ΠΑΣΟΚ και της Δεξιάς. Και υπενθυμίζετε ότι Δεξιά σημαίνει Μακρονήσια, σημαίνει φάκελλοι, σημαίνει Μήτσου, σημαίνει καρφίτσα, όλα αυτά τα γνωστά. Δηλαδή, τοποθετείτε...

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Μιλάς υπό την ιδιότητά σου ως Μακεδόνας; Έχετε ιδιαίτερη εμπειρία...

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: ...Τοποθετείτε δηλαδή μπροστά στα μάτια του την εικόνα της μεταεμφυλιακής Δεξιάς ή, αν θέλετε ακόμα, και της δεκαετίας του '60. Η Νέα Δημοκρατία η ίδια λέει ότι είναι Κέντρο. Εσείς λέτε ότι όχι είναι Δεξιά. Είναι η Δεξιά η ίδια; Ξέρετε, σας κάνω αυτή την ερώτηση επειδή η μεγάλη παθούσα από εκείνη την περίοδο - η Αριστερά δηλαδή - έχει τελείως διαφορετική γνώμη από τη δική σας άποψη. Οπότε γεννιάται το ερώτημα: Η εικόνα που δίνετε εσείς, μήπως είναι μία απλουστευμένη εικόνα ή συμβαίνει αυτό που διατυπώσατε με μία σας φράση ότι μερικοί ξέχασαν τί θα πει Δεξιά.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Κοιτάξτε, το εννοώ απόλυτα. Θα πω μόνο δύο πραγματάκια. Το πρώτο είναι ότι ήδη η στάση την οποία παίρνει η Νέα Δημοκρατία και ο αρχηγός της (και διερωτώμαι αν την παίρνει ολόκληρη η Νέα Δημοκρατία) στο θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας δείχνει ότι τίποτα δεν διδάχθηκε η Δεξιά και ποτέ δεν σεβάστηκε το νομικό συνταγματικό πλαίσιο, εάν αυτό δεν απέδιδε πάντοτε δικό της αρχηγό, ηγέτη, είτε μιλάμε για Πρόεδρο, είτε μιλάμε για Πρωθυπουργό. Οι δημοκρατικοί θεσμοί ήταν πάντοτε για να εκλέγονται από την ίδια πολιτική οικογένεια. Και ήρθε ως μεγάλη έκπληξη το '81, ως μία μεγάλη έκπληξη. Δύσκολο είναι να ξεχάσει αυτή η γενιά. Και ένα δεύτερο σημείο το οποίο ήθελα να τονίσω, είναι ο ρόλος της ΕΠΕΝ. Εάν πράγματι η ΕΠΕΝ είχε ουσιαστική παρουσία στις εκλογές - ουσιαστική από πλευράς συμμετοχής, ενεργού δράσης - τότε θα λέγαμε ότι τουλάχιστον η Νέα Δημοκρατία έχει αποβάλει από το σώμα της εκείνους οι οποίοι απειλούν την ομαλότητα, την τάξη, τα δικαιώματα του ελληνικού λαού. Έχω την εντύπωση ότι υπάρχει εδώ μια "μάχη σκιών". Πιστεύω ότι ουσιαστικά η Ακροδεξιά έχει μπει με τα όλα της στη δομή της Νέας Δημοκρατίας και παραμένει η παρουσία της ΕΠΕΝ

ως ένα άλλοθι της Νέας Δημοκρατίας. Νομίζω, εάν η ερώτησή σας αυτή είχε τεθεί χθες ή προχθές καλύτερα, θα είχα μεγαλύτερη δυσκολία να σας απαντήσω. Ύστερα από τη χθεσινή συνέντευξη του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, δεν μπορώ να πάρω πίσω τίποτε απ' αυτά που λέω.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Με συγχωρείτε, επιτρέπετε μία παρέμβαση;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Στον Παύλο, πάντοτε και με όλους τους τρόπους.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Με αποπλίζετε.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Καλά, κοιτάξτε είμαστε παλιοί φίλοι, αλλά πολέμιοι.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Υπάρχει μία άλλη διάσταση στο προηγούμενο ερώτημα. Ομιλείτε συνέχεια αυτές τις μέρες σ' όλους τους λόγους σας για φακελλώματα, ξερονήσια, ιστορίες κλπ. Ίσως απατώνται λιγάκι στο ΚΚΕ. Εν τούτοις μπορώ να σας πω αυτό το οποίο λέτε εσείς Δεξιά, δεν είναι εκείνο το οποίο έχει αποφασίσει και έχει λάβει τα πιο σκληρά μέτρα εναντίον της Αριστεράς. Αναφέρομαι συγκεκριμένα στο Νόμο 509 του Σοφούλη το 1947. Ο 516 για πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων. Το ιδιότυπο το περίφημο είναι του Ελευθερίου Βενιζέλου. Είναι όλα κεντρών κυβερνήσεων.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Μή με ταυτίζετε παρακαλώ. Το Κίνημα που εκπροσωπώ λέγεται Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα και δεν φέρω καμμία ευθύνη ούτε για το ιδιότυπο...

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Όχι, αλλά αυτά τα φορτώνετε σε μια συγκεκριμένη παράταξη που σήμερα κατά την άποψή σας την εκπροσωπεί η Νέα Δημοκρατία

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Άκουσε Παύλο, εγώ είμαι έτοιμος να τα φορτώσω και σε άλλους. Διότι δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η Κεντρώα παράταξη μέσα στην πάροδο του χρόνου έχει τροφοδοτήσει τη Δεξιά στην Ελλάδα. Ξεκινάω από τον Συναγερμό, αν θέλεις, με ένα σωρό στελέχη. Ο κ. Αβέρωφ από πού προέρχεται για παράδειγμα; Και έχουμε πολλά άλλα. Τροφοδότησε τη Δεξιά. Εδώ μιλάμε για ένα κατεστημένο πολιτικό που στηριζόμενο κατ' ουσία και κατά κύριο λόγο στο δράμα του εμφυλίου

πολέμου κατόρθωσε να κρατήσει τα ηνία της εξουσίας, πάντοτε μειοψηφία στην ουσία, αλλά κατόρθωσε να κρατήσει τα ηνία της εξουσίας. Και η πρώτη φορά που υπήρξε ουσιαστική αλλαγή στη δομή της εξουσίας είναι το '81. Περίμεναν ότι αμέσως μετά τις εκλογές θα πέφταμε γιατί έπεσαν όλοι. Πω! κεντρώο σχήμα - γιατί μας παρομοιάζουν φυσικά - πω! κεντρώο σχήμα παρέμεινε περισσότερο από ενάμιση χρόνο. Τί θέλετε, Πλαστήρα, Γεώργιο Παπανδρέου, θέλετε Βενιζέλο, Σοφοκλή εννοώ. Εδώ πράγματι το '81 υπήρξε αυτή η αλλαγή. Είναι η πρώτη φορά πιστεύω αληθινά που ο απλός Έλληνας πολίτης αισθάνθηκε ότι είναι δικαίωμά του και προνόμιό του να ασκεί τις δημοκρατικές του λειτουργίες και να εκφράζει τις πεποιθήσεις του. Δεν είναι δώρο κανενός κηδεμόνα που από το μεγαλείο του και στο μεγαλείο του πρόσφερε και τη δυνατότητα κάποιας ελευθερίας στον Έλληνα και την Ελληνίδα. Λοιπόν επιμένω.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Με βάζετε στον πειρασμό να κάνω ένα πρόσθετο ερώτημα. Μου έχει γεννηθεί από την επομένη ή μάλλον επισημοποιήθηκε αν θέλετε την επομένη ή μάλλον την ίδια μέρα στις δημοτικές εκλογές του '82. Άκουγα εκεί την Τηλεόραση να ομιλεί "περί του ΠΑΣΟΚ και άλλων δημοκρατικών δυνάμεων" απ'τη μια μεριά και της Νέας Δημοκρατίας απ'την άλλη. Μεταξύ των προεδρικών - για μένα σε εισαγωγικά - συμπεριλαμβάνετε και τα δύο ΚΚ; Θέλω να σας ρωτήσω το εξής ευθέως κ. Πρόεδρε και με βάση την πρακτική την οποία έχουμε: θεωρείτε τα ΚΚ και τα δύο - διότι για μένα είναι εξ'ίσου επικίνδυνα - είναι δημοκρατικές προεδρικές δυνάμεις; Δηλαδή, η κοσμοθεωρία τους, αυτό το οποίο έχουν στο μυαλό τους και σχεδιάζουν και το οποίο εμείς τη μόνη πρακτική εμπειρία που έχουμε είναι από τις χώρες του λεγόμενου υπαρκτού σοσιαλισμού. Αυτό σύμφωνα με σας αποτελεί πρόοδο και δημοκρατία;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Θα πω δυο λόγια. Η θέση μας για την κοινωνική και πολιτική δομή των χωρών του Ανατολικού Συνασπισμού είναι γνωστή. Εμείς πιστεύουμε στην αποκέντρωση, στη λαϊκή συμμετοχή, σε όλα τα επίπεδα, πιστεύουμε σε ολιγότερο ισχυρό κράτος, όχι σε περισσότερο ισχυρό κράτος και μάλιστα ο δικός μας ο Σοσιαλισμός τελικά μπορεί να ερμηνευθεί σαν μια γνήσια συμμετοχική δημοκρατία η οποία δεν στηρίζεται μονάχα στο Κοινοβούλιο το οποίο πάντως πρέπει να είναι πλουραλιστικό και να έχει αποφασιστικές αρμοδιότητες και εξουσίες, αλλά επίσης τον συνδικαλισμό και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (διαφόρων βαθμών βέβαια) - εμείς δεν έχουμε φθάσει ακόμα εκεί, στη δεύτερη

τετραετία ελπίζω να φθάσουμε ή να πλησιάσουμε με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ο λαός να έχει ο ίδιος λόγο για το τί γίνεται . Είναι σαφές ότι στον Ανατολικό Συνασπισμό αυτά δεν ισχύουν. Μπορώ να παρατηρήσω κάτι το ελπιδοφόρο ότι σε ορισμένες χώρες του Ανατολικού Συνασπισμού, πρόσφατα, υπάρχουν κάποιες κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Αλλά δεν θέλω να προχωρήσω στο θέμα που είναι τό δικό μας. Τώρα σε ό,τι αφορά τα δύο Κομμουνιστικά Κόμματα για τα οποία με ρωτάτε αν είναι ή όχι δημοκρατικές δυνάμεις, θα πω το εξής: Πρώτον, Η κρίση μας η επίσημη και υπεύθυνη κρίση μας πρέπει να στηρίζεται στα δημοσιευμένα προγράμματά τους. Δεν μπορεί να στηρίζεται σε οπιδήποτε άλλο. Δεν έχω κανένα χρέος να παίξω ρόλο Ιντερπόλ για να μάθω ποιές είναι οι πραγματικές επιθυμίες, προσδοκίες, οι πραγματικοί στόχοι των δύο αυτών κομμάτων. Έχουμε το πρόγραμμά τους και το πρόγραμμα αυτό δεν δημιουργεί τέτοια προβλήματα. Τώρα μπαίνεις σε ένα άλλο πράγμα. Όταν κάνουμε αυτή τη διάκριση, δημοκρατικά, προοδευτικά και μη κόμματα, αυτό δεν είναι κάτι που το βρίσκεις στο λεξικό. Είναι κάτι Παύλο που το βρίσκεις στις εμπειρίες αυτού του λαού και αυτής της χώρας. Αυτό ξεπήδησε από το γεγονός, ξεπήδησε μέσα από τον εμφύλιο ασφαλώς, ξεπήδησε μέσα από την μετεμφυλιακή περίοδο. Δημιουργήθηκε πράγματι ένας συσχετισμός θα έλεγε κανείς μεταξύ της έννοιας δημοκρατικού και διωκόμενου. Δεν έχω παρά να σου θυμίσω κάτι που τα ζήσαμε καλά. Στις εκλογές του '61. Τη βία και τη νοθεία των εκλογών του '61. Πώς με θέλεις εμένα να θεωρήσω ότι η ΕΡΕ μπορούσε τότε να ονομαστεί δημοκρατική πολιτική δύναμη όταν έγινε τέτοια παραβίαση σε τέτοια κλίμακα και βία και νοθεία. Και επειδή υπάρχουν πολλοί νέοι που δεν θυμούνται ή δεν είχαν ακόμα γεννηθεί υπάρχουν οι δικαστικές αποφάσεις, υπάρχει η "μαύρη βίβλος" των εκλογών του '61 και υπάρχουν οι δικαστικές αποφάσεις εναντίον αρχόντων της τάξεως οι οποίοι και νοθεία έκαναν και βία άσκησαν σε τεράστια κλίμακα. Λοιπόν υπάρχουν αυτοί οι συνειρμοί . Υπάρχουν οι μνήμες βαθιά χαραγμένες Παύλο. Και αυτό βγαίνει. Δεν είναι έννοια του λεξικού. Είναι κάτι που φέρνει πίσω στη μνήμη αν θέλεις όλο αυτό το δύσκολο παρελθόν στη χώρα μας.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Με δεδομένο τη νίκη του ΠΑΣΟΚ στις 2 Ιουνίου και το σχηματισμό αυτοδύναμης Κυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ πώς σκέφτεστε να αντιμετωπίσετε τα προβλήματα του τόπου και πώς εκτιμάτε τις ηυξημένες ευθύνες σας ; Δεν εννοώ πώς είστε διατεθειμένος να αναλάβετε τις ηυξημένες ευθύνες σας, αλλά πώς έωμος είστε να τις αντιμετωπίσετε.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ευχαριστώ γι' αυτό το ερώτημα. Είναι πάρα πολύ δύσκολο. Θα προσπαθήσω να μην πάρω πάρα πολύ χρόνο αλλά πρέπει να σου απαντήσω. Είμαστε ιστορικά σε ένα μεταίχμιο, η χώρα μας. Έχουμε μπει στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Και μπήκαμε σε μία περίοδο ιδιαίτερα δύσκολη για την Ευρώπη και φυσικά και για την Κοινότητα. Η Ευρώπη μήνα με το μήνα, χρόνο με το χρόνο χάνει την ανταγωνιστικότητά της και στον τεχνολογικό τομέα απέναντι στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία και αυτό συμβαίνει με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Σ' αυτήν όμως την Ευρώπη είμαστε και εμείς. Η Ευρώπη, οι μεγάλες χώρες της Ευρώπης έχουν βέβαια βιομηχανίες σύγχρονες, ασύγκριτα πράγματα με τα δικά μας και οπωσδήποτε είναι και στο παιχνίδι της νέας τεχνολογίας, απλώς δεν έχουν την πρωτοπορία και δεν φαίνεται να την πάρουν. Εδώ εμείς έχουμε μία δομή που κληρονομήθηκε αυτές τις δεκαετίες - ας μην αναφερόμαστε πάλι στη Δεξιά και το τί έκανε. Η βιομηχανία η ελληνική είναι μία βιομηχανία κλασσικού τύπου, σε κλασσικού τύπου προϊόντα και τεχνολογίας μέχρι και σύγχρονης για τα προϊόντα των τύπων αυτών. Αλλά δεν υπάρχει δυστυχώς κανένας δυναμισμός. Δε βλέπει κανείς να ξεπηδάει κάποιος δυναμισμός από τον ιδιωτικό τομέα παρά το γεγονός ότι το επιθυμούμε και το προωθούμε - και θα πω δυο λόγια γι' αυτό.

Έχουμε το τεράστιο πρόβλημα των προβληματικών εταιριών που θα ήταν πολύ ευκολότερη η λύση του εάν δεν υπήρχε το πρόβλημα της ανεργίας που δεν είναι μόνον ελληνικό αλλά είναι παγκόσμιο και ασφαλώς πανευρωπαϊκό (μιλάω για τη Δύση).

Λοιπόν έχουμε πράγματι μια μεγάλη ιστορική πρόκληση. Η πρόκληση είναι να μπούμε το γρηγορότερο δυνατό σε κλάδους της βιομηχανίας που θα μας επιτρέψουν να επιζήσουμε. Δεν λέμε να είμαστε πρώτοι, αλλά τουλάχιστον να περπατάμε δίπλα στους άλλους της Δυτικής Ευρώπης, της Ανατολικής Ευρώπης. Και αυτό πράγματι απαιτεί μια συντονισμένη πανεθνική προσπάθεια. Δηλαδή μόνο του το πιστωτικό σύστημα δεν το βγάζει πέρα. Μόνο του ο δημόσιος τομέας δεν τα βγάζει πέρα. Χρειαζόμαστε τη συμμετοχή όλων των παραγωγικών φορέων. Και θα πω το εξής: Ξέρετε πως ένας βασικός στόχος ενός Σοσιαλιστικού Κινήματος σαν του δικού μας είναι να προστατεύει το εισόδημα, το πραγματικό εισόδημα των εργαζομένων και γι' αυτό το λόγο έχουμε, όπως γνωρίζετε, και την Αυτόματη Τιμωριθμική Αναπροσαρμογή. Μπορεί να μη μας αρέσει ακριβώς, υπάρχει κριτική για τον τύπο τον οποίο έχουμε. Πιστεύω ότι

είμαι δίκαιος και απαραίτητος και είμαστε και η μόνη χώρα που τον έχει. Όμως είναι κρίσιμο να συμμετάσχει ο εργαζόμενος με ένα θάλεγα πάθος για αύξηση της παραγωγικότητας και κατά συνέπεια ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων. Η οικονομία μας είναι ανοικτή. Η σημασία αυτού του πράγματος νομίζω πλέον είναι γνωστή σε όλους τους πολίτες. Δεν είμαστε σε θέση να παρεμποδίσουμε εισαγωγές ή να κατευθύνουμε τις εισαγωγές κατά τρόπο που να μας επιτρέπει μία γρηγορότερη επενδυτική προσπάθεια και ανάπτυξη. Μπορώ να εισάγω κολόνιες, ραδιόφωνα, αυτοκίνητα, τηλεοράσεις από το εξωτερικό. Φυσικά δε θα μπορέσω ταυτόχρονα να κάνω επενδύσεις που απαιτούν εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών γιατί έχω το περιθώριο, των περιορισμών του ισοζυγίου πληρωμών. Εδώ λοιπόν χρειάζεται μία πανεθνική προσπάθεια. Και αυτή την προσπάθεια δεν μπορεί να την πάρει μόνο του το κράτος ή ο δημόσιος τομέας ή ακόμη και ο ιδιωτικός τομέας. Απαιτείται πράγματι από πλευράς των εργατικών οργανώσεων, μια πολύ στενή συνεργασία με μας για να προωθήσουμε νέες τεχνολογίες, να απορροφήσουμε ανεργία αλλά να την απορροφήσουμε παραγωγικά. Όχι με ανακατανομή εισοδήματος μόνον - αυτό είναι απαραίτητο όταν κάποιος δεν έχει να φάει και να κοιμηθεί κάπου - αλλά με ανακατανομή των παραγωγικών δραστηριοτήτων και έντασή τους.

Λοιπόν, βλέπω ότι η επόμενη τετραετία έχει αυτή τη μεγάλη πρόκληση μέσα της. Και αναμφισβήτητα στο πενταετές, αυτό το κλίμα υπάρχει. Και υπάρχει - μπορεί να άργησε λίγο, αλλά υπάρχει - μια συγκεκριμένη πιά κλαδική πολιτική στον τομέα της βιομηχανίας. Και επειδή έχουν λεχθεί πάρα πολλά για τη σχέση μας με την ιδιωτική πρωτοβουλία, θα ήθελα επ' ευκαιρία κ. Φάτση να τονίσω ότι εμείς πιστεύουμε ειλικρινά σε ένα μίγμα των τριών τομέων ή κλάδων, τομέων καλύτερα: τον ιδιωτικό, αλλά με εξυγίανση, με σωστή χρηματοδότηση, με σωστές επιχειρηματικές ηγεσίες σε συνεργασία με τον εργαζόμενο. Πιστεύουμε σε ένα δημόσιο τομέα ο οποίος σιγά - σιγά θα κοινωνικοποιηθεί. Λέγω σιγά - σιγά γιατί είναι πολλές οι επιχειρήσεις. Θα κοινωνικοποιηθεί ο δημόσιος τομέας με την έννοια ότι πλέον οι φορείς οι οποίοι συμμετέχουν, είτε είναι ΔΕΗ, είτε Ολυμπιακή, είτε ΟΤΕ, είτε ΟΣΕ που συμμετέχουν στην παραγωγή των υπηρεσιών, αλλά και εκείνοι οι οποίοι είναι αποδέκτες τους, το κοινό θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στον προσδιορισμό της πολιτικής τους και της στρατηγικής τους. Αυτό για το δημόσιο τομέα.

Και υπάρχει και ο κοινωνικός όπως τον ονομάζουμε τομέας που είναι η εταιρία λαϊκής βάσης, είναι η δημοτική επιχείρηση. Και υπάρχει και κάτι άλλο πάρα πολύ σημαντικό που πιστεύουμε ότι μπορεί να λύσει πολλά προβλήματα. Είναι η προγραμματική συμφωνία. Προγραμματική συμφωνία στο επίπεδο εθνικής οικονομίας και κάποιας επιχείρησης. Είναι μια συμφωνία η οποία δεσμεύει την επιχείρηση να κάνει συγκεκριμένα πράγματα. Συγκεκριμένες επενδύσεις. Και από την πλευρά της Κυβέρνησης, του κράτους, του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, υπάρχουν ορισμένες δεσμεύσεις έτσι ώστε και ο ένας και ο άλλος να μένουν ευχαριστημένοι.

Βλέπω λοιπόν αυτό σαν ένα από τα πρώτα μας και δύσκολα, πράγματι δύσκολα πράγματα. Μεγάλοι πράγματι στόχοι. Συνδυάζεται αυτό οπωσδήποτε με αλλαγές σημαντικές στη διοίκηση. Αυτό το περίφημο που το λέμε κάθε μέρα και εμείς και εσείς η γραφειοκρατία, ο συγκεντρωτισμός. Εκεί πρέπει να δώσουμε πάρα πολύ μεγάλη μάχη και σε συνεργασία με τον δημόσιο υπάλληλο. Δεν είναι στόχος μας να του δέσουμε τα χέρια. Μάλλον θα θέλαμε να του λύσουμε τα χέρια. Και να παίξει ενεργό, ζωτικό ρόλο ο ίδιος.

Λοιπόν μιλώ για τη μεγάλη πρόκληση στον οικονομικό τομέα. Η μεγάλη πρόκληση στον τομέα της διοίκησης που συνδυάζει κέντρο και αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση. Και βέβαια κάτι το οποίο συζητήθηκε και χθες και συζητείται πολλές φορές και είναι μεγάλο θέμα, είναι μία εξυγίανση του δημόσιου τομέα με την έννοια της αύξησης της παραγωγικότητας. Το μεγάλο δίλλημα αν πρέπει να αυξηθούν οι τιμές των υπηρεσιών της ΔΕΗ, του ΟΤΕ ή να μεγαλώσει το έλλειμμα, το μεγάλο αυτό δίλλημα είναι ψευδές, είναι ψευτοδίλλημα. Η απάντηση είναι ότι πρέπει να γίνουν παραγωγικές επιχειρήσεις. Οπότε αντιμετωπίζονται ταυτόχρονα και οι δύο αυτοί εχθροί, το μεγάλο έλλειμμα ή η πολύ υψηλή τιμή της υπηρεσίας. Νομίζω πως μίλησα πολύ περισσότερο από ότι έπρεπε.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Κε Πρόεδρε, παίρνω πράγματι αφορμή για να σταθώ σε τρεις λέξεις που σημαίνουν πολλά πράγματα: Εισοδηματική πολιτική, προβληματικές, πάθος των εργαζομένων. Κατά σύμπτωση στα φύλλα τα πρωτομαγιάτικα δημοσιεύεται η έκθεση του διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος, του κ. Χαλκιά. Συνήθως έχουμε μάθει να αντιμετωπίζουμε αυτή την έκθεση σαν το προείκασμα και την προετοιμασία για την οικονομική πολιτική της επόμενης χρονιάς. Σ' αυτή την έκθεση λοιπόν διαβίξω για την εισοδηματική πολιτική του διοικητή της Τράπεζας να συστήνει την άμβλυνση των μηχανισμών της εισοδηματικής πολιτικής.

Αυτή θα είναι η πολιτική σας, να περιοριστεί η εισοδηματική πολιτική;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Θέλω να σας πώ το εξής: Πρώτα απ'όλα έχω μεγάλη εκτίμηση για τις ικανότητες, τις πνευματικές ικανότητες, επαγγελματική γνώση, ήθος του κ. Χαλικιά. Και αυτό που θα πώ δεν έχει με καμμία έννοια, δεν οδηγεί προς κάποια κριτική. Όχι. Αλλά, θα πρέπει να σας πώ ότι η Τράπεζα της Ελλάδος έχει αποκτήσει έναν ρόλο, πιο ενεργό από ό,τι στο παρελθόν με την κατάργηση της Νομισματικής Επιτροπής, που ουσιαστικά υποδούλωνε τον οργανισμό αυτό στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Δεν σημαίνει αυτό ότι πηγαίνουμε σε άλλες κατευθύνσεις. Αλλά σημαίνει ότι η Τράπεζα μπορεί να συμβουλέψει την Κυβέρνηση. Και ποιό είναι το πρόβλημα; Το πρόβλημα είναι ότι η εισοδηματική πολιτική που ακολουθήσαμε σύμφωνα με τραπεζίτες και όχι μόνο στην Ελλάδα καλοπροαιρέτως αλλά και αλλού, και είναι καλοπροαίρετοι αν θέλετε, θεωρείται μια πολιτική, η οποία εμάκρυνε πολύ τη περίοδο σταθεροποίησης. Η Δυτική Ευρώπη, όπως ξέρετε, προχώρησε πολύ πιο γρήγορα στην σταθεροποίηση. Τι εννοούμε με αυτό; Εννοούμε την πτώση του πληθωρισμού ουσιαστικά και τη μείωση των ελλειμμάτων, είτε του ισοζυγίου πληρωμών, είτε του προϋπολογισμού. Αυτό εννοείται με τη φράση σταθεροποίηση.

Εμείς ακολουθήσαμε σ'αυτήν γενικά την κατεύθυνση, αλλά είμαστε οι μόνοι στη Δυτική Ευρώπη που το κάναμε, ενώ ταυτόχρονα - και αυτό πράγματι είναι υποδειγματικό - προστατεύουμε με την εισοδηματική μας πολιτική, τόσο το πραγματικό εισόδημα του εργάτη, του μισθού, όσο και με την πολιτική μας στις τιμές και με τις μάχες που δίνουμε στην ΕΟΚ, το εισόδημα του αγρότη. Πέσαμε από το 26% πληθωρισμό του '81 στο, πιστεύω μέσα στο '85 στο 16%, δεν νομίζω να κάνω λάθος. Είναι ψηλό, σημαντικό ψηλό σε σχέση με τα δυτικοευρωπαϊκά επίπεδα. Βέβαια, είμαστε οι μόνοι που τον εργαζόμενο τον έχουμε προστατέψει. Αλλού οι εργαζόμενοι, δεν έχετε παρά να το διαβάσετε και το διαβάζετε στο ξένο τύπο, δέχονται και στην Αμερική και στη Δυτική Ευρώπη, μειώσεις του πραγματικού τους εισοδήματος, για να αντιμετωπίσουν κατά κάποιο τρόπο το πρόβλημα της ανεργίας.

Σε μας, αυτό δεν συνέβη και δεν είναι στις προθέσεις μας. Η απάντησή μας στην τοποθέτηση Χαλικιά, είναι αυτή ακριβώς που έδωσα πριν, δηλαδή, στον κ. Φάτση. Ότι η απάντηση είναι να προωθήσουμε με όλες μας τις δυνάμεις την συνεργασία του δημόσιου τομέα με τον εργα-

ζόμενο και όχι μόνο με τον εργαζόμενο φυσικά, μια ραγδαία βελτίωση της παραγωγικότητας, αύξηση της παραγωγικότητας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Προχωρώ πάρα πέρα και σημειώνω ότι δεν πήρα μια ρητή διαβεβαίωση ότι θα έχουμε την ΑΤΑ , όπως την γνωρίζαμε. "

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Κοίταξε. Δεν θα την έχετε χειρότερη, μπορεί να την έχετε καλύτερη. "

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Προχωρούμε στις προβληματικές όπου μια άλλη έκθεση κάνει μια αυστηρή κριτική στην πολιτική της Κυβερνήσεως. Την κατηγορεί, ότι στήριξε ορισμένους χωρίς κριτήρια επιβίωσης κ.λ.π. και φαντάζομαι ότι θα βρεθούμε , σήμερα στον Τύπο δημοσιεύονται πληροφορίες ότι ίσως μετά τις εκλογές ορισμένες προβληματικές θα κλείσουν. Φαντάζομαι ότι θα βρεθούμε μετά τις εκλογές μπροστά σε αποφάσεις. Και έρχομαι στο πάθος. Για να υπάρξει πάθος των εργαζομένων , φαντάζομαι ότι το κλειδί είναι η συμμετοχή ".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Α... μπράβο! ". Οποσδήποτε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Συμμετοχή, κυρίως εκεί που γίνεται η παραγωγή. "

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Σύμφωναι, σύμφωναι. Δεν έχω καμμία αντίρρηση! "

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Αλλά κύριε Πρόεδρε, το '83 τον ετεροχρονισμό η ΓΣΕΕ τον πληροφορήθηκε. Δεν το συζήτησε. Και δεύτερο, τα εποπτικά συμβούλια εξαγγέλονταν και όταν φτάναμε στη στιγμή της εφαρμογής δεν υπήρξε λόγος για την εφαρμογή. Ο Σκαλιστήρης είχε ήδη παραδώσει τα όπλα. Τι μπορούν να περιμένουν οι εργαζόμενοι; ".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Θα απαντήσω όσο μπορώ πιο γρήγορα σ' αυτά. Δύο λόγια.

Ασφαλώς, υπάρχουν βιομηχανικές προβληματικές επιχειρήσεις που είμαστε υποχρεωμένοι να συντηρούμε για να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα της ανεργίας μέχρι την ώρα που μπορεί να μην είναι καν μακροπρόθεσμα βιώσιμες , που θα βρούμε άλλη δουλειά για τους εργαζόμενους.

Θέλω να σε διαβεβαιώσω ότι δεν έχω κανέναν κατάλογο εταιριών που προτίθεμαι ή προτιθέμεθα να κλείσουμε μετά τις εκλογές. Τέτοιες πονηριές δεν ανήκουν στο δικό μας τρόπο σκέπτεσθαι.

Συμφωνώ απόλυτα, ότι ο εργαζόμενος έχει λόγο να συμμετάσχει με τη καρδιά του μονάχα όταν μετέχει και ο ίδιος στις αποφάσεις. Σ' αυτό έχεις απόλυτα δίκαιο. Δεν υπάρχει αμφιβολία.

Ότι κάναμε προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση δεν υπάρχει αμφιβολία. Ότι το πετύχαμε, η απάντηση είναι, όχι ακόμα. Θα είμαι πιο συγκεκριμένος.. Προχωρούμε πρώτα στο δημόσιο τομέα που είναι μια μεγάλη πρόκληση το ξέρετε, προχωρούμε με το στάδιο των προεδρικών διαταγμάτων και εκτελέσεώς τους, είναι η κοινωνικοποίηση των μεγάλων επιχειρήσεων του δημοσίου που είναι το 50% της ελληνικής οικονομίας. Παράγει το μισό περίπου εθνικό προϊόν.

Στις επιχειρήσεις, τις οποίες θεωρούμε στρατηγικής φύσης, σημαντικές, βιομηχανικές επιχειρήσεις, στόχος μας είναι τα εποπτικά συμβούλια, αλλά θέλω να τονίσω κάτι. Κατά κλάδο, όχι κατά εταιρία. Διότι δεν μπορείς να έχεις δύο συμβούλια πάνω απο μια εταιρία. Δηλαδή να έχεις το συμβούλιο το δικό της και απο πάνω άλλο ένα. Αλλά για τον κλάδο, για τον προγραμματισμό, για τον συντονισμό, ναι.

Το θέμα της συμμετοχής των εργαζομένων, έχει πάρα πολλές διαστάσεις βέβαια. Δεν περιορίζεται μονάχα στις δημόσιες επιχειρήσεις και σ' αυτές τις στρατηγικές. Αλλά μην περιμένουμε, ότι μπορούμε να αλλάξουμε την κοινωνική δομή σε μια τετραετία. Και αυτό το τονίζω, μιλώ ειλικρινά, πιστεύω, ο εργάτης, ο εργαζόμενος είναι το κλειδί. Πρέπει, βεβαίως, να συμμετέχει, να έχει εξουσίες ο ίδιος αλλά θα πρέπει να αναγνωρίσει και το σημαντικό ρόλο του. Το σημαντικό του ρόλο για την επιβίωση της οικονομίας μας.

Δεν ζητάμε πολλά πράγματα. "

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Κύριε Πρόεδρε, στις προηγούμενες κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ στην πρώτη τετραετία, οι υπουργοί ήταν περίπου γύρω στους 50 και οι υφυπουργοί. Και αυτό έκανε ώστε να δημιουργήσετε ορισμένα όργανα, όπως το ΚΥΣΥΜ, το ΚΥΣΕΑ για την καλύτερη λειτουργία. Θα μπορούσατε να μας αποκαλύψετε σε ποιο αριθμό θα ανέρχονται τα μέλη της κυβέρνησης και δεύτερο σκέλος του ερωτήματος είναι, πιθανή περίπτωση που δεν κάνετε αυτοδύναμη κυβέρνηση"; Υπάρχει περίπτωση

συνεργασίας με ΚΚΕ ή άλλο κόμμα;"

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Σε ό,τι μεν αφορά το πρώτο , νομίζω ότι είμαστε όλοι περίπου σύμφωνοι, ότι απαιτείται για να είναι αποδοτικό το υπουργικό συμβούλιο , πρέπει να είναι ολιγομελές. Δεν νομίζω ότι πρέπει να παίξουμε με νούμερα. Αλλά, πρέπει να είναι ολιγομελές. Δηλαδή σχεδόν να μπορέσει να λειτουργήσει σαν μια επιτροπή. Πιστεύω κάτι άλλο επίσης. Και αυτό είναι μια απο τις πείρες της τετραετίας. Ότι ο υπουργός σε κάθε υπουργείο πρέπει να έχει όλη την πολιτική ευθύνη. Δεν τη μοιράζεται στο επόμενο σχήμα μας με τους υφυπουργούς ή τους Γενικούς Γραμματείς. Έχουν αρμοδιότητες και οι υφυπουργοί , που μπορεί να είναι τεχνοκρατικά πρόσωπα, αλλά δεν έχουν πολιτική ευθύνη. Την ευθύνη την έχει για όλα τα θέματα του υπουργείου του, ο ίδιος ο υπουργός. Κάτι τέτοιο μπορεί να οδηγήσει σε κατάργηση ορισμένων οργάνων. Αλλά υπάρχει ένα το οποίο, ασφαλώς δεν πρόκειται να καταργηθεί και είναι το ΚΥΣΕΑ, που είναι εθνική άμυνα, εξωτερική πολιτική. Είναι ιδιαίτερα λεπτό , αυτός ο τομέας είναι ιδιαίτερα δύσκολος και λεπτός και απαιτεί τη παρουσία πολλών άλλων πέραν των αρμοδίων υπουργών. Αυτή είναι η απάντησή μου. Τώρα στο δεύτερο , το μελετώ είμαι περίπου έτοιμος, αλλά δεν είναι η στιγμή να κάνουμε εξαγγελία.

Το δεύτερο η συνεργασία. Κοίταξε, δεν είναι εύκολο για μένα να σου δώσω απάντηση. Όχι διότι αρνούμαι προς πάντας την συνεργασία με κάποιο αίσθημα υπεροψίας, ή για το Κίνημα ή για τον εαυτόν μου. Αλλά, ειλικρινά παλεύουμε για αυτοδυναμία. Και παλεύουμε για αυτοδυναμία , γιατί θέλουμε να ολοκληρώσουμε το πρόγραμμά μας. Δεν θέλω να θίξω και νομίζω ότι έχουν παρερμηνευθεί πολλές απο τις κουβέντες μου, να θίξω είτε το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας , είτε το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας Εσωτερικού. Απλώς, δεν μπορώ να δεχτώ πρώτα απ'όλα την αρχή πως ένα κόμμα με μικρή κοινοβουλευτική ή λαϊκή δύναμη μπορεί να παίξει τον ρυθμιστικό ρόλο. Το θεωρώ όχι καλό για την κοινοβουλευτική ζωή της χώρας. Και γι' αυτό πιστεύω, τουλάχιστον ότι η πλειοψηφία πρέπει να έχει ακέραιη την ευθύνη. Δεν σου δίνει αυτό απάντηση όμηση. Βεβαίως, δεν υπάρχει καμμία δυνατότητα δικής μας συνεργασίας με αυτό που ονομάζετε εσείς Δεξιά. Δεν υπάρχει λόγος".

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Αυτό που είπατε ότι όλη την πολιτική ευθύνη θα την έχει ο υπουργός και δεν θα την έχουν πια οι υφυπουργοί και οι Γενικοί Γραμματείς, σημαίνει ότι γίνεται αυτό και για τον καλύτερο έλεγχο των υπουργών από σας τον ίδιο;".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Βεβαίως, αυτό για μένα απλοποιεί το πρόβλημα, πάρα πολύ. Γιατί με ένα μικρό αριθμό υπουργών μπορώ να είμαι τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα μαζί. Με ένα μεγάλο αριθμό δεν μπορώ. Και έτσι οι ευθύνες έρχονται προς τα μένα, πολύ πιο αποτελεσματικά αντιμετωπίζονται όμως από ό,τι στο παρελθόν. Αυτή είναι η ελπίδα μου".

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Κύριε Πρόεδρε, δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία, άλλωστε και εσείς το έχετε πει πολλές φορές, ότι έχουν γίνει λάθη. Είναι αυτό απορία. Και ότι υπήρξαν φαινόμενα αλλαζονίας."

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Σύμφωνα και σ' αυτό."

ΕΡΩΤΗΣΗ: Παρά ταύτα ο δημοκρατικός κόσμος που συμπαρατάχθηκε το '81 με την Αλλαγή, είναι αποφασισμένος να ξαναψηφίσει ΠΑΣΟΚ θεωρώντας σαν κορυφαία επιτεύγματά του το ότι απαλλάχτηκε από τον χωροφύλακα, και ότι δεν ψηφίσατε Καραμανλή. Θέλω να σας ρωτήσω, τώρα που θα ξαναγίνετε κυβέρνηση, έχετε λάβει όλα τα μέτρα για να μην ξαναπαρουσιαστούν τα λάθη και ορισμένες ανακολουθίες που διαπράχθηκαν; . Τι εγγυήσεις μας δίνετε ότι τούτη τη φορά θα είστε καλύτερη κυβέρνηση από την πρώτη. Και επίσης έχετε επιλέξει τους συνεργάτες σας που απαιτούνται, γιατί φυσικά δεν μπορείτε να τα κάνετε όλα μόνοι σας";

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Κοίταξε, είναι δύσκολες οι ερωτήσεις, να σου πώ, γιατί. Διότι μιλάμε για του τι θα γίνει στις 3 Ιούνη. Αλλά δεν έχω κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Μπορώ να πώ το εξής: 'Οτι συμφωνώ απόλυτα μαζί σου, ότι κάναμε λάθη σε ορισμένα θέματα, αργοπορίες. Μην ξεχνάμε κάτι άλλο. Την απειρία, ως κυβερνητικού σχήματος του ΠΑΣΟΚ. Ο μόνος που είχε υπουργική εμπειρία, ήμουν εγώ. Κανείς άλλος. Φέραμε έναν νέο πολιτικό κόσμο. Ανανεώσαμε το κοινοβούλιο της χώρας. Αυτό έχει και ένα κόστος, γιατί μαθαίνεις κάνοντας. Πιστεύω ότι είμαστε

πολύ καλύτεροι όλοι. Γνωρίζουμε πολύ καλύτερα τον κρατικό μηχανισμό. Γνωρίζουμε πολύ πιο καλά τα προβλήματα. Και θα ήθελα να σε διαβεβαιώσω και το άλλο που μπορώ να το διαβεβαιώσω , γιατί με αφορά άμεσα, είναι ότι δεν πρόκειται να ανεχθούμε , είτε αλλαζονία, είτε το κλίμα ότι ο καθένας έχει κάποιο δοβλέτι που είναι δικό του. Θα είμαστε υπηρέτες. Θα είμαστε υπηρέτες αυτού τού λαού.

./.

Ότι όταν η κριτική που μας γίνεται, στηρίζεται σε αληθή δεδομένα και γίνεται με καλή πρόθεση, την αποδεχόμαστε και νομίζουμε ότι ο Τύπος πρέπει να ασκεί τον κριτικό του ρόλο. Πρέπει να εκφράσω όμως τη λύπη μου ειδικά αυτή την περίοδο που γράφονται μύθοι. Δεν είπα εγώ να μην έχει άποψη μια εφημερίδα που ανήκει στην αντιπολίτευση. Αλλά φτιάχνονται μύθοι, ένα σωρό μύθοι. Και διαβάζει κανείς με έκπληξη πράγματα τα οποία λέγονται. Και εάν ειπρόκειτο πράγματι ένας να στεθεί και να τα αντιμετωπίσει ένα προς ένα, δεν θα έκανε τίποτε άλλο. Ας είναι. Νομίζω κάπως σου απάντησα.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχετε καταγγείλει επανειλημμένως την Ν.Δ. για την πολιτική του ανήκομεν εις την Δύσιν ότι είναι πολιτική υποτέλειας. Διερωτώμαι εάν έχετε την ίδια άποψη για κεντρικές προσωπικότητες του παρελθόντος, αυτούς οι οποίοι εδημιούργησαν αυτή την πολιτική. Για τον Γεώργιο Παπανδρέου το 1944 που υπήρξε ο θεμελιωτής της μεταπολεμικής πολιτικής του "ανήκομεν εις την Δύσιν", για τον Θεμιστοκλή Σοφούλη το 1947 που έθεσε την Ελλάδα υπό την προστασία της Αμερικής, για τον Πλαστήρα που οδήγησε την Ελλάδα στο ΝΑΤΟ. Αυτό είναι το ένα σκέλος. Και το δεύτερο είναι: επειδή δεν είστε υπέρ αυτής της πολιτικής του "ανήκομεν εις την Δύσιν" αλλά υπέρ ενός σοσιαλισμού για τον οποίον αναφερθήκατε και προηγουμένως και στον οποίον πιστεύετε, σε ένα πλουραλιστικό Κοινοβούλιο όπως είπατε. Έχω στα χέρια μου αντίγραφο του βιβλίου σας "Μετάβαση στο Σοσιαλισμό" που εγράφη στα τέλη της δεκαετίας του '60 φαντάζομαι...

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Όχι, νομίζω είναι '76...

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: ... Όπου αναφέρεται στη σελίδα 26 ότι "ο πολικομματισμός σε μια σοσιαλιστική κοινωνία λειτουργεί στα πλαίσια ενός σοσιαλιστικού Συντάγματος. Τα κόμματα που λειτουργούν στα πλαίσια μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας πρέπει να αποδέχονται τα συνταγματικά πλαίσια που εδραιώνουν το σοσιαλισμό. Τα κόμματα είναι ουσιαστικοί σύμμαχοι στο έργο της δόμησης του σοσιαλισμού". Και το ερώτημά μου είναι εάν με την αναθεώρηση του Συντάγματος την οποία επιχειρείτε, έχετε μέσα στη σκέψη σας αυτή την πορεία προς τον σοσιαλισμό.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Θα απαντήσω και στα δύο σκέλη. Πρώτα απ'όλα, θέλω να πω ότι τιμώ και σέβομαι τη μνήμη τόσο του Γεωργίου Παπανδρέου όσο και του Νικολάου Πλαστήρα. Απλώς δεν γνώρισα τον Σοφούλη και δεν έχω βάση προσωπική, αλλά εγνώριζα και τον Γεώργιο Παπανδρέου και τον Νικόλαο Πλαστήρα πάρα πολύ καλώς. Τιμώ και τους δύο πατριώτες και οι δύο αναμφισβήτητα. Και γνωρίζω ότι έπαιξαν έναν ορισμένο ιστορικό ρόλο την εποχή εκείνη. Δεν σημαίνει ότι κατ'ανάγκη επιδοκιμάζω το ρόλο, το γεγονός ότι τους σέβομαι γιατί ξέρω πως εκινήθηκαν από πατριωτικά αισθήματα. Αλλά όταν λέμε το ανήκομεν εις την Δύσιν, και του ασκούμε κριτική κάτι άλλο έχουμε υπόψη μας. Κε Αθανασιάδη δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι οι κυβερνήσεις των τελευταίων δεκαετιών - θα μιλήσω δυο λόγια για την Ένωση Κέντρου αλλά τη βγάζω απ'τη μέση το '64 - '65 - εννοούσαν με το ανήκομεν εις την Δύσιν το εξής: Ποιός ήταν ο συλλογισμός; Πολύ χοντρός και πολύ απλός: Η Ελλάδα είναι μικρή χώρα. Μόνη της με τους Αδέσμευτους δεν μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλειά της. Πρέπει να ανήκει σε Συνασπισμό. Με τον Ανατολικό Συνασπισμό δεν θέλεις να είσαι, άρα πρέπει να είσαι με τον Δυτικό Συνασπισμό. Ως εδώ είναι ένας συλλογισμός. Αλλά πάμε ένα βήμα παραπέρα. Και αυτό το βήμα είναι το κρίσιμο. Ότι συμφέρει το Συνασπισμό πρέπει να συμφέρει και την Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι είμαστε "γες μεν". Αυτό σημαίνει ότι παραδίνουμε τα πάντα. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχουμε δική μας παρουσία και δική μας πολιτική όταν υπάρχουν διαφορές στα συμφέροντα της πατρίδας μας από τα συμφέροντα συμμάχων. Είναι δυνατόν εμείς να παραγνωρίσουμε τα συμφέροντά μας, στο βωμό των συμφερόντων της Συμμαχίας ή συμμάχων; Και μιλώντας γι'αυτό, πρέπει να πω ότι είμαι έκπληκτος κυριολεκτικά ότι ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης είπε πρώτον ότι θα υποστηρίξει την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΟΚ. Πέστε πως αυτό είναι μια σωστή πολιτική. Είναι δυνατόν να ξεχάσει πως το 37% της Κύπρου κατέχεται σήμερα από την Τουρκία και ούτε ένα εθνικό αντίλλαγμα δεν παίρνεις κύριε; Αυτό ανήκει σ'αυτή την κατηγορία προβλημάτων, με την έννοια ότι τα μεγάλα κέντρα Λονδίνο - Βόννη - Ουάσιγκτων επιθυμούν η Ελλάδα να καπαπεί τα παρτί-πονά της, να πάψει να ανησυχεί για το Αιγαίο, να πάψει να ανησυχεί για την Κύπρο και να προσφέρει τα πάντα στη Συμμαχία που σημαίνει εις την Τουρκία. Λοιπόν αυτή είναι η πολιτική που ακολουθήθηκε κατ' βάση κι αυτός ήταν ο συλλογισμός. Και πάω και κάπου αλλού. Δεν αρκέστηκε ο κ. Μητσώκης στο να αναφερθεί σε διάλογο. Αλλά προσδιόρισε ότι αυτό θα αφορά περιδεήτως χάριν την υψαλορηπίδα.

Και τίθεται ένα απλό ερώτημα. Σήμερα ως έχει η σύμβαση της Γενεύης και τώρα το Δίκαιο της Μεθάλσας απο τα Ηνωμένα Έθνη, τα νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα. Αυτό είναι εθιμικό δίκαιο. Δεν έχει υπογράψει η Αμερική και δεν έχει υπογράψει και η Τουρκία. Σύμφωνα. Αλλά είναι εθιμικό δίκαιο. Είναι το παγκόσμιο δίκαιο, είναι το διεθνές δίκαιο. Κάτω απο αυτό το δίκαιο η Τουρκία έχει ακριβώς 3% της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου και η Ελλάδα έχει 97%. Όταν εσύ λές ότι θα πιάς να διαπραγματευθείς/την Τουρκία για την υφαλοκρηπίδα εννοείς ότι θα πάρεις κάτι απο το 3%; Ασφαλώς εννοείς ότι θα δώσεις κάτι απο το 97%. Και αυτά για μένα είναι απίθανα. Δεν έχω δει ποτέ ηγεσία η οποία εκ των προτέρων να αποπλίζει την χώρα μας σε διαπραγματεύσεις, χωρίς καν κανένα όρο. Αλλά προχωρώ τώρα στο δεύτερο, το οποίο, είπατε και αν θέλετε να μου το υπεθυμίσετε ;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ότι ο πολιτικοματισμός σε μια σοσιαλιστική κοινωνία σημαίνει Κοινοβούλιο, όπου όλα τα κόμματα που θα λειτουργούν θα είναι κάτω από την ομπρέλα του σοσιαλισμού;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Κοιτάξτε. Το θέμα έχει ως εξής: Κάθε Σύνταγμα έχει ορισμένες μη αναθεωρητέες διατάξεις, που είναι το βασικό του *marque déposée*. Και όλα τα κόμματα άσχετα απο την τοποθέτησή τους, στο πολιτικό πεδίο, είτε στην Ανατολή, είτε στη Δύση, είτε στο Βορρά, είτε στο Νότο οφείλουν να λειτουργούν μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος. Τώρα, για να είμαι συγκεκριμένος, αυτό εννοώ και τίποτα άλλο. Κοιτάζοντας το Σύνταγμα του 1975 - και το έχω κάνει, σας βεβαιώνω ότι τό έχω κάνει με πολύ προσοχή - παρατηρώ ένα προτέρημα το οποίο δεν το έχω αναφέρει στο παρελθόν. Ότι πράγματι περιέχει διατάξεις οι οποίες καλύπτουν απολύτως χωρίς κανέναν περιορισμό, δυνατότητες για μια μετεξέλιξη κοινωνική τέτοιας μορφής. Δημοκρατία βέβαια, αλλά στα θέματα οργάνωσης της οικονομικής ζωής της χώρας, υπάρχει φαντασία μέσα στο Σύνταγμα. Η αναθεώρηση την οποία εμείς ζητούμε αυτή την ώρα, είναι αναθεώρηση των διατάξεων που έχουν σχέση με τις εξουσίες του Προέδρου. Και αυτό γιατί ο Πρόεδρος δεν εκλέγεται απο το λαό. Εάν εκλέγετο απο το λαό ο Πρόεδρος, μπορούσαμε να του δώσουμε ότι εξουσίες έπρεπε να του δοθούν. Ο Πρόεδρος εκλέγεται απο τη Βουλή. Και είναι λιγάκι παράδοξο, η Βουλή εκλέγοντας Πρόεδρο να του παραδίδει δυνάμεις που ξεπερνούν και τη δική της. Του δίνει δυνάμεις. Λοιπόν, αυτό δεν το θεωρούμε σωστό και το αλλάζουμε. Υπάρχουν και ορισμένα άλλα σημεία δυσλειτουργίας, θα προτιμούσα να μην τα αναφέρω, αλλά εν πάση περιπτώσει είναι του απωτάτου μέλλοντος, διότι όπως ξέρετε δεν μπορούμε να κάνουμε αναθεώρηση και πάλι.

./.

Η αναθεώρηση είναι μια διαδικασία που απαιτεί πολύ χρόνο. Είμαστε περήφανοι για την αναθεώρηση που κάνουμε. Και πιστεύω ότι το Σύνταγμα του '75 με αυτές τις αλλαγές γίνεται ένα απο τα πάρα πολύ καλά Συντάγματα. Πράγματι, πρέπει να το ομολογήσω και δεν έχω κανένα πρόβλημα με το Σύνταγμα. Κανένα μεγάλο πρόβλημα. Στη Βουλή παρατηρήθηκαν ορισμένα. Τα κόμματα είπαν τις απόψεις τους γι' αυτό. Και όπως ξέρετε δέχομαι ότι υπάρχουν και άλλα θέματα, αλλά κατά βάση αυτό είναι. "

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Πάντως η θέση σας αυτή ισχύει για μετάβαση στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό;".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Σας παρακαλώ. Σας είπα κύριε Αθανασιάδη να είμαστε καλόπιστοι. Αφού σας λέω, το Σύνταγμα του 1975 με την αναθεώρηση που κάνουμε μας είναι πλήρως αποδεκτό, 'αυτό πρέπει να σας αρκεί".

ΕΡΩΤΗΣΗ: " Κύριε Πρόεδρε, τα 3 1/2 χρόνια διακυβερνήσεως της χώρας απο το ΠΑΣΟΚ έδωσαν τη δυνατότητα στη Δεξιά να εμφανίζεται ως διεκδικητής της εξουσίας. Ανεξαρτήτως αν θα το καταφέρει, ή όχι, αυτή την τάση την ενίσχυσε ο εκλογικός νόμος, ο οποίος στο πρώτο κόμμα δίνει ένα πρίμ 15 περίπου εδρών και έτσι μπορεί να το μετατρέψει απο λαϊκή μειοψηφία σε κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Φοβούμαι ότι αυτό είναι αποτέλεσμα όχι της θεμιτής άποψης την οποία το ΠΑΣΟΚ έχει για την αυτοδυναμία, αλλά μιας τοποθέτησης η οποία πάση θυσία επιδιώκει την αυτοδυναμία, με αποτέλεσμα να λειτουργεί η αυτοδυναμία εις βάρος άλλων κομμάτων, του ΚΚΕ, του ΚΚΕ εσ. κ.λ.π. τα οποία φυσικά δεν μπορούν να δεχτούν την περιθωριοποίησή τους. Μήπως λοιπόν κατά την δεύτερη τετραετία, αν δεν είναι αποτέλεσμα θεωρητικής τοποθέτησης, αλλά είναι αποτέλεσμα μιας κάποιας ανάγκης την οποία κρίνατε αυτή την εποχή, σκοπεύετε να αλλάξετε εκ νέου τον εκλογικό νόμο και να καθιερώσετε την απλή αναλογική την οποία απο το 74 ως το 81 συνεχώς επικαλείσθε ;".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Κοιτάξτε. Θα πω δύο, τρία πράγματα. Δεν είναι ειλικρινά στις προθέσεις μου ή μας, η περιθωριοποίηση, των κομμάτων που αναφέρατε.. Πριν προχωρήσω, να δώσω μια απάντηση πληρέστερη

θα πω ότι έχω πράγματι ένα μεγάλο παράπονο, θα έλεγα θέμα οξείας κριτικής μπορούσα να το κάνω. Κάθε κόμμα έχει το δικαίωμα, και γι' αυτό υπάρχει, να διεκδικεί μεγαλύτερο κομμάτι από την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση. Και επομένως δεν υπάρχει τίποτα το περίεργο ή το λαθεμένο στο ότι το ΚΚΕ και το ΚΚΕ εσ. αγωνίζονται για μια ισχυρότερη παρουσία στο Κοινοβούλιο. Εκείνο το οποίο δεν αποδέχομαι και που πιστεύω ότι αποτελεί σημαντικό ιστορικό σφάλμα και των δύο κομμάτων, είναι ότι κάνουν μονομέτωπο αγώνα μόνο εναντίον του ΠΑΣΟΚ. Το μόνον είναι αυτό που υπογραμμίζω. Όταν σήμερα χτυπάς την αυτοδυναμία - ένα κόμμα την έχει σήμερα - χτυπάς μόνο το ΠΑΣΟΚ. Δηλαδή, αυτό που αγωνίζονται να κάνουν, είναι το ΠΑΣΟΚ να μην έχει αυτοδύναμη πλειοψηφία στη Βουλή. Αυτή την αρνητική τοποθέτηση, τη στείρα τοποθέτηση που κάνει τα δύο αυτά κόμματα στην ουσία συμμάχους με την Δεξιά, υπάρχει πράγματι αυτό που ονομάζω "παρά φύσιν" μέτωπο. Και να δει κανείς και την ανταλλαγή έτσι κολακευτικών εκφράσεων μεταξύ του κ. Μητσοτάκη και του κ. Φλωράκη, βλέπει ότι υπάρχει ένα κλίμα συνεργασίας και αυτό ιστορικά νομίζω θα καταλογισθεί σαν ένα απ' τα μεγάλα σφάλματα της παραδοσιακής Αριστεράς στη χώρα μας. Ακόμη ένα σφάλμα.

Πηγαίνοντας τώρα σ' αυτό, ναι δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι αν κανείς ασχοληθεί μονάχα, λάβει υπόψη του μονάχα το θέμα της γνήσιας εκπροσώπησης ενός λαού στη Βουλή, ότι η απλή αναλογική είναι το μόνο σωστό σύστημα. Βέβαια, πρέπει να σας πω ότι αυτό που συνήθως ονομάζεται απλή αναλογική δεν είναι κατά τη γνώμη μου απλή αναλογική. Δηλαδή, το θέμα των υπολοίπων, δεν είναι το θέμα. Για να είμαστε εντάξει θα πούμε ότι το ευρωψηφοδέλτιο είχε το χαρακτήρα μιας γνήσιας, οι ευρωεκλογές είχαν το χαρακτήρα μιας γνήσιας απλής αναλογικής, διότι ήταν σε εθνικό επίπεδο άμεσα, δεν είχε νομούς, δεν είχε υπόλοιπα. Μέσα μου υπάρχει αυτό. Και είναι ας πούμε μέσα στις ανθρώπινες προθέσεις, εάν μας δοθεί η ευκαιρία να κινηθώ προς αυτή την κατεύθυνση. Θα με ρωτήσετε γιατί τώρα όχι. Πρώτον, πρέπει να πω το εξής: Δεν πήραμε μία κατάσταση που είχε την απλή αναλογική και την κάναμε εμείς ενισχυμένη. Πήραμε μία κατάσταση που είχε την ενισχυμένη και εμείς την βελτιώσαμε, πιστεύουμε, κατά κάποιον τρόπο με ένα δικό μας νομοθέτημα.

Πράγματι, έχω τους λόγους μου και όχι εγώ μόνον αλλά και το Κίνημα, η ηγεσία του γιατί δεν κρίναμε πως αυτήν την ώρα θα έπρεπε να προχωρήσουμε προς την απλή αναλογική. Μιλάμε για σύστημα απλής αναλογικής. Αυτό το έχουμε πει και είναι σύστημα, κατά τη γνώμη μας, απλής αναλογικής. Αλλά δεν είναι η απλή αναλογική, όπως την προσδιόρισα προηγουμένως. Υπάρχουν λόγοι κ.Μανωλάκο και καμμιά ώρα που θα είσαι ελεύθερος σε καλώ στο σπίτι μου να έρθεις για να σου πω τις σκέψεις μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: (ΚΑΜΒΥΣΗΣ):

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Δεν το περίμενα... Αυτό είναι δώρο!

ΕΡΩΤΗΣΗ: Είμαι ο αδικημένος, γιατί πρώτη φορά ερωτώ.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Εσύ πάντοτε κλείνεις τις συνεντεύξεις Τύπου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Διότι μ'αφήνει ο Μαρούδας απ'έξω... Θέλω το εξής να πω κ.Πρόεδρε. Κατ'αρχήν αυτό δεν είναι ερώτηση, είναι...

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Διότι θα μας πούν ύστερα ότι κάναμε κατάχρηση, καταλάβετε;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μία απορία. Δεν πειράζει και αν χάσουμε πέντε λεπτά. Να ισχύσει η απλή αναλογική εδώ. Ήθελα να πω τα εξής κ.Πρόεδρε. Πρώτον, καθ'όσον αφορά τα απλής αναλογικής που είπε ο φίλος ο κ.Μανωλάκος και δεύτερον, τα περί υπερεξουσιών του Προέδρου που είπατε εσείς και τα οποία είπατε ότι τα περνάτε στη Βουλή. Από την καρέκλα που κάθεστε, ο κ.Φλωράκης σας κατηγόρησε σε συνδυασμό με αυτά τα δύο, ότι δι'αυτού του τρόπου σε τελική ανάλυση, το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι πήρατε τις υπερεξουσίες από τον Πρόεδρο και τις μεταβιβάζετε στον αρχηγό της πλειοψηφίας της Βουλής, η οποία δεν είναι πλειοψηφία του λαού. Αυτό το είπε από κει που καθόσαστε. Θάθελα ν'ακούσω τη γνώμη σας πάνω σ'αυτό.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Κοιτάξτε. Μια απλή απάντηση είναι η εξής: Ότι εμείς δουλεύουμε στα πλαίσια ενός κοινοβουλευτικού και όχι προεδρικού συστήματος. Δεν είναι καθόλου παράδοξο ότι η πλειοψηφία στη Βουλή αποφασίζει και η μειοψηφία ασκεί έλεγχο και αγωνίζεται να γίνει η ίδια πλειοψηφία. Αυτός είναι ο κανόνας του κοινοβουλευτικού παιχνιδιού. Αν δεν την αποδέχεται ο κ.Φλωράκης, δικαίωμά του.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να μου κάνετε μία διευκρίνιση. Είπατε εδώ ότι σύμφωνα με την γνώμη σας, η στάση που παίρνει η Νέα Δημοκρατία στο θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, διερωτάσθε αν ολόκληρη η Νέα Δημοκρατία την παίρνει αυτή τη θέση.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Διερωτάμαι φυσικά. Είναι τεράστιο θέμα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το δεύτερο είναι εάν ο κ. Μητσοτάκης δεν απαντήσει, μένουν δέκα μέρες για τις εκλογές μόνο. Αλλάζει η προεκλογική τακτική του ΠΑΣΟΚ;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Όχι. Όχι. Δεν αλλάζει, απλώς θα είμαστε υποχρεωμένοι να τονίσουμε σε κάθε επαφή μας με τον λαό ότι εδώ μπαίνει δυναμίτης στα θεμέλια της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας της χώρας μας. Αυτό θα το πούμε. Έχουμε καθήκον. Όχι δικαίωμα. Και δεν είναι θέμα ηπίου ύφους. Το ύφος μας να είναι ήπιο. Οι λέξεις μας προσεγγμένες. Αλλά αυτό είναι θέμα τεράστιας σημασίας για τον τόπο, για το μέλλον του.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο φανατισμός είναι ένα στοιχείο που ρίχνει στον εκλογικό αγώνα η Δεξιά. Αυτό είναι μία τάση για εκτόνωση; Είναι ίσως ένα κήρυγμα ρεβανσισμού; Ή είναι το τελευταίο χαρτί που παίζει η Δεξιά; Και επιτέλους, πόσο χωράει και ποιά θέση μπορεί να έχει σ' αυτές τις εκρήξεις φανατισμού το ήπιο κλίμα;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Η άποψή μου είναι ότι η Δεξιά αιολάνεται πράγματι ότι αν χάσει σ' αυτές τις εκλογές, αλλάζει τελείως το πολιτικό σκηνικό της χώρας και ασφαλώς κάτι άλλο θα πάρει τη θέση της, είτε ένα είτε πολλά μικρότερα κόμματα. Δίνει τη μάχη της. Γιατί δεύτερη τετραετία ΠΑΣΟΚ σημαίνει στέριωμα των δημοκρατικών και λαϊκών κατακτήσεων αυτής της τετραετίας. Ο φανατισμός της εξηγείται από το γεγονός ότι πράγματι αυτές οι εκλογές περιέχουν το δίλλημα του ξεθεμελιώματος και τουπισωγυρίσματος από τη μια μεριά, της προόδου, της δημοκρατίας από την άλλη. Εμείς, μπορώ να πω ειλικρινά, είμαστε βέβαιοι για τη νίκη. Αλλά επειδή είναι τόσο κρίσιμη η αναμέτρηση, πραγματικά καλούμε κάθε Έλληνα πολίτη που αγαπάει τη λευτεριά, τη δημοκρατία, την ανεξαρτησία, την εθνική υπερηφάνεια, την πρόοδο, να ψηφίσει ΠΑΣΟΚ.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε Πρόεδρε, όποιος εκλεγεί νικητής σ' αυτές τις εκλογές, είτε εσείς, είτε ο κ. Μητσοτάκης, ας πούμε ότι εσείς κερδίσετε τις εκλογές, θα έχετε να αντιμετωπίσετε οπωσδήποτε προβλήματα σοβαρά πάρα πολύ κρίσιμα που θα απαιτήσουν κάποιες συνεναιτικές διαδικασίες και οπωσδήποτε ήπιο κλίμα και ομοψυχία. Η προεκλογική τακτική που τηρείται όμως αυτή τη στιγμή είναι πρώτιστα διχαστική. Από πλευράς δική σας σε ποιά κατεύθυνση θα τηρηθεί η μετεκλογική τακτική;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Η δική μας η στάση και απόφαση είναι το ήπιο κλίμα και στο μέτρο που μπορούμε να έχουμε ευρύτερες πλειοψηφίες σε ορισμένα θέματα στη Βουλή, να τις επιδιώξουμε. Και εγώ παρατηρώ πόσο σκληρός έχει γίνει από μια μεριά αυτός ο εκλογικός αγώνας και λυπούμαι γι' αυτό. Δεν θέλω να συμβάλω σ' αυτό.

Ε Ρ Ω Τ Η Σ Η : " Καλέσατε τους ψηφοφόρους να αφήσουν τις κομματικές τους εξαρτήσεις, όπως είπατε. Να φύγει η Δεξιά και να περάσουμε στην καθιέρωση και της απλής αναλογικής. 21 Μαΐου 1985, σήμερα δηλαδή, βλέπω πάλι ένα παραθυράκι προς την απλή αναλογική. Θα πρέπει να υποθέσω ότι είναι απλή σύμπτωση ή είναι στα πλαίσια....".

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: " Όχι. Αν δεν με είχατε ρωτήσει δεν θα σας είχα πει τίποτα. Επομένως, απλώς έδωσα μια ειλικρινή απάντηση σε ένα ερώτημα που μου θέσατε, δεν είναι στις προθέσεις μου να το κάνω σημαία προεκλογική".
